

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук,
професора Оксіня Віталія Юрійовича на дисертаційне дослідження
Панасюка Максима Григоровича на тему: «Публічне адміністрування у
сфері альтернативної енергетики України», подане до захисту у
спеціалізовану вчену раду Науково-дослідного інституту публічного
права на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Актуальність дисертаційного дослідження Панасюка Максима Григоровича не викликає сумнівів і зумовлена комплексом безпекових, соціально-економічних та інституційно-правових викликів, що постали перед Україною в умовах воєнного стану та повоєнної трансформації держави. Повномасштабна збройна агресія проти України загострила проблеми функціонування енергетичного сектору, актуалізувавши питання спроможності публічної влади забезпечити стійкість, безперервність та відновлюваність енергетичних систем. У цих умовах альтернативна енергетика набуває значення не лише як складова енергетичної та кліматичної політики, а й як стратегічний елемент енергетичної безпеки, децентралізації енергопостачання та формування інституційних передумов післявоєнної відбудови України.

Проблематика дослідження органічно вписується в сучасний науковий дискурс адміністративного права, зокрема в частині осмислення трансформації публічного адміністрування під впливом кризових факторів та європейських інтеграційних орієнтирів. Водночас робота виходить за межі суто теоретичного аналізу, оскільки акцентує увагу на інституційно-процедурних механізмах реалізації державної політики у сфері альтернативної енергетики, забезпеченні належної якості адміністративних процедур, формуванні передбачуваного та стабільного регуляторного середовища для суб'єктів господарювання і територіальних громад.

Вибір напряму дослідження є належно аргументованим як у науково-теоретичному, так і в прикладному вимірах. Цілком обґрунтовано дисертант акцентує увагу на фрагментарності інституційної архітектури управління, нестабільності регуляторних рішень, дефектах адміністративних процедур та недостатній координації між органами публічної адміністрації, що зумовлює зниження рівня правової визначеності та інвестиційної привабливості галузі. Саме зазначені системні диспропорції потребують комплексного адміністративно-правового осмислення й формування цілісної процедурної моделі публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, що й становить предмет дисертаційного дослідження.

Тематика роботи безпосередньо кореспондує з положеннями Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та міжнародно-правовими зобов'язаннями України в межах Договору про заснування Енергетичного Співтовариства щодо імплементації *acquis* ЄС у сфері енергетики та розвитку відновлюваних джерел енергії. Тематика роботи також відповідає положенням Енергетичної стратегії України на період до 2050 року та Стратегії енергетичної безпеки, що засвідчує її відповідність пріоритетам державної політики у сфері енергетичної безпеки, європейської інтеграції та сталого розвитку України.

Наукова цінність дисертаційного дослідження полягає у зосередженні на малодослідженому у вітчизняній адміністративно-правовій науці сегменті — публічному адмініструванні у сфері альтернативної енергетики України. Дисертант обґрунтовано виходить із того, що розвиток альтернативних джерел енергії сам по собі не є достатнім індикатором ефективності державної політики, а потребує належного інституційного та процедурного забезпечення. Автор цілком слушно акцентує, що результативність функціонування відповідної сфери визначається не лише змістом нормативного регулювання, а й якістю адміністративних процедур, узгодженістю компетенцій органів публічної влади, стабільністю регуляторних рішень та рівнем процесуальних гарантій захисту прав учасників правовідносин. Такий підхід свідчить про прагнення розглядати альтернативну енергетику не лише як об'єкт галузевого регулювання, а як складну систему адміністративно-правових механізмів, що потребують концептуального осмислення та систематизації.

Таким чином, актуальність обраної теми є беззаперечною. Вона відображає об'єктивні потреби трансформації публічного адміністрування в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови, відповідає стратегічним пріоритетам державної політики у сфері енергетичної безпеки та європейської інтеграції й сприяє поглибленню теоретико-методологічних і прикладних засад адміністративно-правового забезпечення розвитку альтернативної енергетики України.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Вивчення дисертаційного дослідження Панасюка Максима Григоровича та його наукових публікацій дає підстави констатувати високий рівень теоретичної підготовки здобувача, логічність побудови роботи та послідовність викладу матеріалу. Автор чітко визначив мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, забезпечивши їхню внутрішню узгодженість і спрямованість на комплексне розкриття проблематики публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України. Дисертація характеризується структурною цілісністю, системністю наукового аналізу та завершеністю кожного розділу, що свідчить про належне розуміння

дисертантом сутності адміністративно-правових процесів у досліджуваній сфері та сформованість наукового стилю мислення.

Робота відзначається методологічною виваженістю та коректним використанням комплексу загальнонаукових і спеціально-правових методів пізнання. У процесі дослідження автор послідовно застосовував системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, інституційний, історико-правовий, логіко-аналітичний та елементи емпіричного аналізу. Зазначене забезпечило багатовимірне осмислення інституційно-процедурних засад публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, дозволило сформулювати теоретично обґрунтовані висновки та практично значущі рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання.

Джерельна база дослідження є репрезентативною та різноплановою. У роботі використано норми національного законодавства, міжнародно-правові акти, стратегічні документи державної політики у сфері енергетики, практику правозастосування, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених. Такий підхід свідчить про належний рівень опрацювання матеріалу, академічну доброчесність та здатність здобувача до критичного аналізу доктринальних позицій, виявлення дискусійних аспектів і формулювання власних аргументованих висновків.

Результати наукового пошуку здобувач належним чином апробував шляхом оприлюднення основних положень дисертації у доповідях і тезах на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 18–19 вересня 2024 року), «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 23–24 квітня 2025 року), «Проблемні питання, досягнення та інновації фундаментальних та прикладних досліджень» (м. Київ, 28–29 жовтня 2025 року). Це свідчить про належну апробацію основних положень дисертації, їх позитивне сприйняття науковою спільнотою та практичну значущість запропонованих автором підходів до вдосконалення адміністративно-правового забезпечення розвитку альтернативної енергетики України.

Новизна отриманих результатів. Аналіз змісту дисертації дає підстави стверджувати, що отримані здобувачем результати мають виразний характер наукової новизни та концептуальної самостійності. Робота є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, у якому альтернативна енергетика України обґрунтована як самостійний об'єкт публічного адміністрування зі специфічним адміністративно-правовим режимом. Принципово важливим є те, що автор розглядає функціонування цієї сфери не крізь призму виключно галузевої економічної специфіки, а через

систему публічно-владних рішень, адміністративних процедур, контрольних та гарантійних механізмів, що формують якість правового середовища.

До нових положень належить сформульоване авторське визначення публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, яке характеризується методологічною завершеністю та поєднанням організаційних, процедурних і гарантійних компонентів. Концептуально вагомим є також обґрунтування процедурно орієнтованої системи вдосконалення публічного адміністрування у відповідній сфері, що передбачає стандартизацію адміністративних процедур, узгодження компетенцій органів публічної влади, забезпечення визначеності процесуальних строків, розвиток превентивних форм контролю та сервісно-фасилітуючих механізмів взаємодії з учасниками ринку.

Удосконалені та такі, що отримали подальший розвиток, наукові положення щодо інструментарію та нормативних засад публічного адміністрування, принципів його здійснення, а також процесуальних гарантій ефективного адміністративного захисту прав учасників ринку альтернативної енергетики свідчать про глибину теоретичного опрацювання проблематики. Загалом, дисертація демонструє системність авторського підходу та розширює доктринальні межі адміністративно-правового осмислення розвитку альтернативної енергетики України.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові результати, отримані Панасюком Максимом Григоровичем, характеризуються належним рівнем обґрунтованості, логічною завершеністю та внутрішньою концептуальною узгодженістю. Вони ґрунтуються на системному аналізі національного законодавства України у сфері енергетики, міжнародно-правових зобов'язань держави, стратегічних документів публічної політики, а також на узагальненні адміністративної практики та доктринальних підходів у сфері адміністративного права. Така джерельна база забезпечила достатню глибину дослідження та переконливість сформульованих висновків.

Обґрунтованість наукових положень підтверджується послідовною логікою викладу матеріалу та чіткою кореляцією між визначеними у вступі завданнями, змістом розділів і підсумковими висновками. Дисертант комплексно розкрив інституційні та процедурні особливості публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики, виявив системні дефекти нормативного регулювання, проблеми компетенційного розмежування та недоліки адміністративних процедур, що впливають на рівень правової визначеності й передбачуваності управлінських рішень.

Висновки та рекомендації автора мають чітке логічне підґрунтя та спираються на ґрунтовний аналіз чинної нормативної бази і практики її застосування. У роботі простежується послідовний перехід від теоретичного осмислення сутності публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики — до розроблення конкретних пропозицій щодо вдосконалення адміністративних процедур, розвитку превентивного контролю, забезпечення процесуальних гарантій та підвищення ефективності адміністративного захисту прав учасників відповідних правовідносин. Практична спрямованість запропонованих рекомендацій підтверджує їхнє прикладне значення для вдосконалення законодавства й адміністративної практики в умовах трансформації енергетичного сектору України.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертація засвідчує належний рівень методологічної підготовки здобувача та вміння коректно застосовувати сучасні методи наукового пізнання. Панасюк Максим Григорович обґрунтовано використав комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, що забезпечило системний і цілісний аналіз публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики України.

Застосування діалектичного, системно-структурного, інституційного, формально-юридичного та порівняльно-правового методів дозволило розкрити інституційні та процедурні особливості відповідної сфери, уточнити понятійно-категоріальний апарат і сформувані цілісну модель механізму публічного адміністрування. Процедурно-орієнтований підхід і метод правового прогнозування надали дослідженню прикладної спрямованості та забезпечили обґрунтованість запропонованих рекомендацій.

Поставлені наукові завдання виконано на належному методологічному рівні. Здобувач продемонстрував здатність самостійно організовувати науковий пошук, логічно вибудовувати дослідження та формулювати аргументовані висновки, що відповідає вимогам до підготовки доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення дисертації полягає у формуванні цілісної адміністративно-правової концепції публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики. Автором обґрунтовано альтернативну енергетику як самостійний об'єкт публічного адміністрування, запропоновано авторське визначення відповідної категорії, розроблено процедурно орієнтовану модель механізму адміністративно-правового впливу, а також систематизовано принципи та нормативні засади його здійснення. Зазначені положення поглиблюють наукові уявлення про роль адміністративних процедур як

гарантії правової визначеності, належного врядування та ефективного адміністративного захисту прав учасників ринку альтернативної енергетики.

Практичне значення результатів дослідження виявляється у сформульованих пропозиціях щодо вдосконалення законодавства та адміністративної практики. Зокрема, рекомендації щодо узгодження компетенцій органів публічної влади, стандартизації дозвільних процедур, забезпечення визначеності процесуальних строків і мотивованості адміністративних актів, інтеграції дозвільних та екологічних процедур, а також запровадження превентивних форм контролю можуть бути використані при підготовці змін до нормативно-правових актів та вдосконаленні діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Вони спрямовані на підвищення прозорості адміністративних рішень, зниження регуляторних ризиків та формування передбачуваного правового середовища для інвесторів і територіальних громад.

Результати дослідження мають також значення для науково-дослідної та освітньої діяльності — при подальшому розвитку процедурно орієнтованих підходів у науці адміністративного права, а також у викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право та процес», «Публічне адміністрування», «Адміністративні процедури та належне врядування». Сукупність теоретичних висновків і практичних рекомендацій свідчить про прикладну спрямованість роботи та її реальну придатність до впровадження в діяльність органів публічної влади у сфері альтернативної енергетики.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Тема дисертаційного дослідження є актуальною для сучасної науки адміністративного права та практики публічного управління, відповідає потребам трансформації енергетичного сектору України та завданням післявоєнного розвитку держави. Дисертація виконана державною мовою, має чітку та логічну структуру, що включає вступ, основну частину, 3 розділи й 8 підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки, що загалом відповідає вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

У роботі комплексно висвітлено ключові аспекти публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики — від теоретико-методологічних засад і аналізу нормативної бази до формування практично орієнтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративних процедур і механізмів правового регулювання. Поставлені у вступі завдання реалізовано послідовно та повною мірою, що свідчить про концептуальну завершеність дослідження. Після кожного розділу та за результатами роботи в цілому сформульовано висновки, які логічно випливають із проведеного аналізу та відображають отримані наукові результати.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати мають прикладну значущість і можуть бути використані у нормотворчій та правозастосовній діяльності органів публічної адміністрації. Зокрема, запропоновані підходи можуть слугувати підґрунтям для вдосконалення законодавства у сфері альтернативної енергетики, оптимізації адміністративних процедур, узгодження компетенцій органів публічної влади, інтеграції дозвільних та екологічних механізмів, а також розвитку превентивних форм контролю та нагляду.

Практичне значення мають пропозиції щодо підвищення рівня процесуальних гарантій, забезпечення мотивованості адміністративних рішень і зміцнення механізмів адміністративного захисту прав учасників ринку альтернативної енергетики. Їх упровадження може сприяти формуванню передбачуваного та прозорого адміністративного середовища, підвищенню інвестиційної привабливості галузі та зміцненню довіри до публічної влади.

Матеріали дисертації можуть бути використані також у науково-дослідній та освітній діяльності — при підготовці навчальних курсів адміністративно-правового спрямування, розробленні спеціальних програм з питань публічного адміністрування у сфері енергетики та сталого розвитку, а також у подальших дослідженнях проблем адміністративних процедур і належного врядування.

Загалом дисертація є завершеним науковим дослідженням, яке має теоретичну цінність і практичний потенціал застосування у сфері публічного адміністрування альтернативної енергетики України.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У підрозділі 1.1 дисертант ґрунтовно розкриває ознаки енергетики як інфраструктурної системи загалом (мережевість, природна монополія, критична інфраструктура, системні ризики). Разом із тим, специфічні характеристики саме альтернативної енергетики — зокрема особливості приєднання до мереж, балансування, механізми державної підтримки, просторові та екологічні обмеження — могли б бути виокремлені концептуально чіткіше. Відтак складається враження, що окремі ознаки альтернативної енергетики розглядаються переважно як похідні від загальноенергетичних, без достатньої аналітичної диференціації. Доцільним видається посилення структурного розмежування між базовими (інфраструктурними) та спеціальними ознаками відповідного сегмента.

2. У підрозділі 1.2 простежується загалом послідовна й логічно вибудована структура викладу, а саме: від доктринальних засад до аналізу законодавчого дискурсу та інституційної архітектури публічного адміністрування. Водночас, з метою підвищення читабельності й структурної прозорості матеріалу, доцільним могло б бути введення кількох внутрішніх маркерів або коротких смислових підзаголовків, які дозволили б чіткіше окреслити межі окремих аналітичних блоків.

3. У межах підрозділу 1.2 спостерігається певна повторюваність авторської тези щодо фрагментарності процедурного регулювання. Хоча вона розкривається у різних аспектах, підрозділ міг би виграти від більш компактного узагальнення цієї позиції у формі чіткого проміжного висновку з подальшим концептуальним відсиланням до нього.

4. У роботі переконливо обґрунтовується значення процедурних гарантій як системоутворювального елемента публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики. Водночас в умовах воєнного стану особливої ваги набуває питання співвідношення таких гарантій із вимогами оперативності управлінських рішень. У цьому контексті доцільним виглядало б більш детально окреслити мінімальний, незнижуваний обсяг процедурних стандартів, який має зберігатися навіть за умов кризових правових режимів, щоб забезпечити баланс між ефективністю управління та принципами правової держави.

Слід відзначити, що вказані зауваження і побажання є рекомендаційними і в цілому не позначаються на позитивній оцінці дисертації, оскільки спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Панасюка Максима Григоровича на тему: «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Панасюка Максима Григоровича на тему: «Публічне адміністрування у сфері альтернативної енергетики України», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним і завершеним науковим дослідженням, у якому на належному теоретико-методологічному рівні розкрито сутність, структуру та механізм публічного адміністрування у сфері альтернативної енергетики як самостійного об'єкта адміністративно-правового регулювання. У роботі отримано науково обґрунтовані результати, що характеризуються новизною, внутрішньою логічною узгодженістю та

практичною спрямованістю, зокрема в частині формування процедурно орієнтованої моделі удосконалення адміністративно-правового забезпечення розвитку альтернативної енергетики України.

Дисертація за своїм змістом і структурою відповідає спеціальності 081 «Право» та всім вимогам, установленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Отже, дисертаційне дослідження Панасюка Максима Григоровича за змістом, науковим рівнем, структурою, повнотою обґрунтування висновків і практичних рекомендацій повністю відповідає встановленим вимогам, а його автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право».

Офіційний опонент –

**професор кафедри публічного управління,
адміністрування та права**

**Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,**

доктор юридичних наук, професор

Віталій ОКСІНЬ

